

**Dissertatio inauguralis medica de menorrhagia sive mensium fluxu nimio /
[Christoph August Schreiber].**

Contributors

Schreiber, Christoph August.
Fischer, J. A.
Universität Erfurt.

Publication/Creation

Erfurt : Grosch, 1727.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/brvsatpa>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

MENORRHAGIA,

SIVE

MENSIVM FLVXV NIMIO;

QVAM,

SVB CLEMENTISSIMIS DIVINI NUMINIS AVSPICIIS,

MAGNIFICO VNIVERSITATIS RECTORE

AC PRO-CANCELLARIO,

REVERENDISSIMO ET PER-ILLVSTRI DOMINO,

DOMINO

CHRISTOPHORO IGNATIO

DE GVDENVS,

EPISCOPO ANEMORIENSI,

MINENTISS. ARCHI-EPISCOPI ET PRINC. ELECT. MOGVNT. PER THVRINGIAM,
ASSIAM ET EICHSFELDIAM IN PONTIFICALIBVS VICARIO GENERALI, CON-
CIL. ECCLES. SVFFRAGANEO ET SIGILLIFERO ERFORDIENSI, J. V. D. INSIGN.

ECCLES. COLLEG. AD S. SEVER. CAN. CAP. ET SCHOLAST.

RATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ IN HAC PER-ANTIQVA

HIERANA INDVLTV,

PRÆSIDE

LAVDATISSIMÆ FACVLTATIS MEDICÆ DOMINO DECANO ET SENIORE

DN. D. JOH. ANDREA FISCHERO,

CONSIL. ET ARCHIATR. ELECT. MOGVNT. PATHOLOG. ATQVE PRAX. PROF.

PVBL. PRIM. NEC NON MED. PROVINC. DVCAI. ISËNAC.

PATRONO ATQVE PROMOTORE SVO COLENDISSIMO,

PRO LICENTIA

IMMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRIVILEGIA

DOCTORALIA RITE CAPESSENDI,

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISITIONI SVBMITTIT

AVTOR ET RESPONDENS

CHRISTOPHORVS AVGVSTVS Schreiber/

Molhufa-Thuringus,

DIE IV. APRILIS ANNO M DCC XXVII.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS HORIS CONSVETIS.

DISPUTATIO HANC VIRO

PRÆNOBILISSIMO, AMPLISSIMO, CONSULTISSIMO
PRVDENTISSIMOQVE,

DOMINO

GODOFR. FERDINANDO
PETRI, JCTO,

ATQVE ORDINIS SENATORII IN INCLYTA LIBERA IM-
PERIALI REPUBLICA MOLHVSINA ASSESSORE
GRAVISSIMO,

PATRONO ET FAVTORI SVO,

INSIMVLQVE PROPINQVA COGNATIONE SIBI CON-
JVNCTO, PER QVAM COLENDO, SVSPICIENDO;

NEC NON

VIRO

PRÆNOBILI, AMPLISSIMO ET J. U. PERITISSIMO,

DOMINO

BENJAMIN CHRISTOPH
Gräßhoff/

LAVDATISSIMÆ REIPUBLICÆ MOLHVSINÆ ARCHI-
GRAMMATEO PRÆCLARE MERITO,

FAVTORI ATQVE CONSOBRINO SVO
ÆSTVMATISSIMO;

Disputationem hanc Inauguralem velut observan-
tiæ perpetuæ & fieri amoris *καταμνησιον* offert,
juxtaque se suaque studia Iphis officiosissime
commendat

AVTOR

Q. D. B. V.

DISPUTATIONIS INAUGVRALIS
DE
MENORRHAGIA, SIVE MENSIVM
FLVXV NIMIO

§. I.

DE fluxu mensium excessivo tracta-
turo ante omnia incumbit ut vo-
cis *mensium* sensum, more lauda-
bili in scribendis dissertationibus
recepto, explicet, quamvis ferè lip-
pis & tonsoribus nota sit ejusdem
onomatologia; nimirum *menses*
dicuntur, quoniam plerunque & ordinarie, talis sexui
sequiori propria sanguinis per genitalia eliminatio, à
summo creatore foetui alendo sub graviditatis statu
aliàs dicati, singulis mensibus contingit; dico autem
plerunque sed non semper: Experientia enim, opti-
ma illa rerum magistra, utique testatur pluribusque
exemplis confirmat, quod talis sanguinis excretio non
stata semper servet tempora, nec singulis fiat mensi-
bus, siquidem permulta inveniuntur subjecta, inprimis

autem plethorica, quæ quolibet mense bis, & iterum alia, quæ 5. 6. & plurimum hebdomadam spatio unica tantum vice, citra sanitatis noxam, menstruum experiuntur fluxum, ita tamen, ut talis eruptionis tarditas tunc ut plurimum largiore & copiosiore excretionem compensetur. Ratione Synonymiæ, *menstrua, menstruum, lunare tributum, menstruum vectigal, profluvium foeminarum* &c. Græcis τὰ ἐπιμήνια, καλαμήνια, ἐμήνια, γυναικεία. Gallis *les ordinaires des femmes* dicuntur; Idiomate autem nostro germanico *die monatliche Zeit = Blutreinigung* &c. hæc purgatio vocatur.

§. II.

Sed de mensium fluxu *ordinato* ac de ejus utilitate noxaque, suppressione & obstructione differere hujus non est loci, nec nænias illas antiquas PLINII, THEOPHR. PARACELSI, BONACIOLI aliorumque, sanguinem talem excretum pro virulento ac venenoso venditantium, examinandi ac refutandi animus est, *non facile nempe fatua ancilla credet*, (sunt verba Illustris STAHLII in *Theoria Medica vera pag. 390.*) quamvis non rarò maribus cum foeminis menstruatibus coëuntibus contingat, ut miasmate seu inquinamento venereo inficiantur, quale non solum inflammationem genitalium virilium, sed & alia mala consecutaria inferre solet. * Sic & novis illis fabulis de philtis exin parandis nullus quoad mentem sanus subscribet. Nec AVGVSTINI *lib. XIV. de civitate*

vitae

* Hoc tamen verissimum est, prout in Gynæceis observari potest, quod subiecta quædam, quæ hyeme vel autumnis prima vice fluxum mensium experiuntur, postea fluxu revertente noxam cerevisiæ, musto, vino &c. asferre possint. Idem habet *VVeisbachius* & ipse tale quid animadvertit.

vitae Dei sententiam, ac si in peccati poenam menstruum vectigal, Evæ, mortalium cunctorum matri, à Deo impositum sit, defendam; licet hanc quoque sententiam præter illum & HELMONTIVS & beatus RIVINVS, (cujus cineres deveneror) pariter amplexi fuerint. Interim tamen, quod obiter addo, curiosum est, quod bruta lunare tale tributum non experiantur, si solam firmiam & piscem Rajam excipias. Vid. *M. N. C. Dec. I. A. IX. & X. observ. 194. p. 4. 5. 6.*

§. III.

Subjectum quod attinet, an scilicet ex uteri cervice vel vagina vel ex intima uteri cavitate profluvium tale contingat, de hoc variæ variorum Autorum sunt sententiæ, è quibus tamen mihi arridet STAHLII, Medici famigeratissimi, opinio, quâ emanationem menstruam per vasa quæ ad cervicem & collum uteri, à vena hæmorrhoidali porriguntur, fieri adstruit, eumque in finem sequentia maxime argumenta, *acutus ille disputator*, (ut à NICOLAO MARTIO in *compendio magiæ naturalis pag 31. in not. ad lit. (r)* jamdudum salutatus fuit) in medium profert: Primò, inquit, *contingit non ita raro, ut sanguinis non solum lenis, qualis menstrua est, emanatio; sed omnino profusio larga, ipsis etiam gravidis, sine fœtus detrimento, eveniat: cujus rei exempla non ex alienæ fidei historia, sed propria experientia habeo insignia.* Secundo quod etiam in aliis fœminis, exemplis minime infrequentibus, tales menstruæ hæmorrhagiæ contingant, cum ejusmodi grumis quoque sanguinis, quales capacitas uteri foetu vacui, vel decimam partem non admitteret, nec orificium ejus emitteret; ne quid de eo dicam, quod hoc orificium,

orificium, sub talibus casibus, tactu constantè deprehendatur elausum: Tertio, à posteriori, quod tam presentissimus sit consensus hypochondriorum cum utero, & imprimis directe cum mensium negotio. Vid. Illustris & incomparabilis Viri Theoriam Medicam veram p. 391. legat etiam, cui libet, totum membrum VIII. Sect. I. de diversitate corporis & actionum secundum sexum, nec oleum, nec operam, nec tempus perdet. confer. insuper ejusdem diff. de mensium muliebrium fluxu secundum naturam & suppressione præter naturam, ut & Cl. JUNCKERI Conspect. Med. Theoret. Pract. & Experientissimi LANGII Oper. Med. &c.

§. IV.

De famoso illo fermento uteri singulari à phasibus lunæ activitatem & elasticitatem accipiente, de quo alias quoque canit Poëta:

Luna vetus vetulas, juvenes nova luna repurgat;
 prolixius differere hic loci non placet. Experientia equidem testatur, quod utique insignes mutationes motuum & humorum nostrorum circa phasès lunæ notabiliore fiant; & præcipue observatur, quod talis excretio, quando in iisdem maxime cum novilunio conspirat, feliciter succedat; influxum autem propterea seu ut loquitur JUNCKERVS ex ore Excell. STAHLII in consp. Med. Theoret. Pract. p. III. absolutum imperium in corpus nostrum statuere, experientiæ repugnat & credat Judæus Apella.

§. V.

Sed è diverticulo ad viam! Fluxus mensium nimius, de quo mihi hic est sermo, proprie definitur, quod sit Sanguinis menstrui in sexu fœminino, nunc liquidi, nunc spissi,

nunc

nunc *grumosi*, per genitalia *præternaturalis excretio*, *menstruo* quidem & *sæpius solito tempore*, sed *nimis impetuosè* contingens, *majorem, quam par est, sanguinis quantitatem* diutius *justo factâ & continuatâ* profundens, *notabilemque virium languorem & imminutionem, coloris faciei depravationem, aliaque symptomata graviora inducens & post se relinquens.*

§. VI.

Quoad *differentiam*, differt fluxus modo descriptus a *fluore albo* in eo, quod sub hoc ultimo, in primis *benigno*, non sanguis rubicundus, sed alba, pituitosa limpida, adinstar albuminis ovorum; in *maligno* autem seu *venereo* corrupta, depravata, plus minus serosa, livida, cirrina, viridis materia appareat, quæ insimul ut plurimum acrimonia insigni prædita est, eamque ob causam non raro exulcerationes genitalium partiumque adjacentium enormes (ut mihi in duobus subjectis hic Erfurti observare licuit quæ tamen assistente gratia Dei tandem curavi & pristinae sanitati restitui) inducit. Obiter autem hac occasione moneo, quod serosa illa sanguinis portio post fluxum mensium immodicum adhuc proveniens non statim pro fluore albo venditari, aut cum ipso confundi debeat: Mox enim illa iterum evanescit; quemadmodum etiam hac ratione fluor albus benignus cum venereo itidem non est commiscendus: Signum infallibile tales abinvicem distinguendi doctissimus BAGLIVIVS *Prax. Med. Lib. II. Cap. VIII. p. 197.* communicat his verbis: *Pete à muliere an superveniente menstruo sanguinis fluxu perseveret quoque eodem tempore fluor ille albæ materiæ; Si dicat quod sic, significato, quod morbus,*

morbis, à quo divexatur, sit gonorrhœa gallica; Si vero durante menstruatione fluor albus evanescat, & eadem finita denuò regrediatur, pro certo habeas mulierem fluore albo uterino laborare, cœtera signa fallunt, hoc vero constans est & mulierum dolum aperte deludit. Scribit autem in aëre Romano, hinc interdum in nostro climate contrarium observare licet.

§. VII.

Facilime quoque nimium tale profluvium à fluxu Lochiorum nimio & enormi discerni potest; hic enim semper post puerperium contingere solet & quidem statim post foetus & secundinarum exclusionem; si vero partum præcedit, tunc plerumque grave periculum involvit & sæpius vel foetum vel matrem jugulat, ac pro meliori dijudicatione quibusdam hæmorrhagia uteri audit. Porro distinguendus quoque hic fluxus venit ab hæmorrhagia uteri extra graviditatem contingente, quamvis secundum onomatologiam fere idem significet, (αἷμα enim Græcis sanguis & ῥέω fluo seu ut alii malunt ῥήγνυμι rumpo audit) atque insimul exiguam quoque in Praxi Medica adferat utilitatem; hinc accurati Pathologi hanc maxime ponunt differentiam, quod nimirum modo allegata uteri hæmorrhagia gravioribus semper symptomatibus stipata sit & plerumque proxime ante vel post cessationem mensium ordinariam eveniat, fluxumque summe impetuosum sanguinis grumosi, nigricantis & spissioris sistat; præterea si in innuptis ille contingat, tunc ut plurimum suspectus est, quoniam abortum sæpissime sequi solet; nec non à mola, ab Emmenagogorum fortiorum usu

usu & post puerperium à retentione lochiorum originem suam sumit, quale quid tamen circa fluxum nimium mensium observare nunquam fere possumus. Porro distinguitur etiam à *mictu cruento*, qui admodum rarò in sexu sequiori sed inprimis in calculosis, senibus & plethoricis decrepitis observatur, quamvis non rarò quoque in juvenibus arthritidi obnoxiiis venerique deditis occurrat, ut in opilione arthritico & pharmacopœo inepte Sp. Vin. camphor. ad Gonorrhœam sistendam applicante, observavi.

§. VIII.

Omniùm facilime menses excedentes à fluxu *hæmorrhoidum nimio* discerni possunt; in hoc enim sanguis non per genitalia, sed per intestinum rectum & ejus orificium è vena portæ & connexis vasis hæmorrhoidalibus protruditur, atque insuper non ita frequenter sequiori sexui familiaris observatur, quam quidem masculino: Interim dantur etiam casus, ubi in mensium suppressione & obstructione sanguis paulo copiosius per anum eliminatus fuit, sunt autem illa utique rariora & idcirco facile, præprimis ratione antecedentium, tales excretiones ab invicem discerni possunt.

§. IX.

Denique Practicus solers accurate ab invicem distingvat *fluxum largiorem & enormem seu excessivum*: Non enim statim sine omni judicio fluxus abundans pro *nimio* habendus & venditandus est, siquidem, quando nulla notabilis virium imminutio observatur aliaque symptomata graviora desunt, tunc male *nimius* vocatur. Et hæc distinctio maximam in Praxi suppeditat utilitatem

ut convenienti semper modo Naturæ in ejusmodi negotiis opitulari queamus : Si enim fluxum largiorem non quidem sine omni languore, sed absque notabili virium amissione occurrentem, per styptica suppressas, certissime multa fontica induces mala, & ita non eris Naturæ minister, sed magister, quin-imò hostis & pestis.

§. X.

Subiecta fluxui nostro obnoxia sunt inprimis *maritate femine plethoricæ*, temperamenti cholericofanguinei & melancholici, valde sensibiles, spirituosus & volatilibus abutentes, quæ gravioribus animi commotionibus vexantur; præcipue iracundia suppressa, denegatâ scilicet vindictâ, fluxum hunc in sensibilibus excusat; item *lascivæ*, otio venerique nimium deditæ: Veneris enim abusu sanguis nimium in motum rapitur; ut & *viduæ* lautiore diætâ gaudentes, libidinosæ, veneris æstro pariter exagitatae jucundâ & voluptuosâ recordatione pristini status & temporum, rarius *virginæ* viro maturæ, libidine ferventes, viri amplexus desiderantes, nimis speculationibus venereis incumbentes; speciatim autem *meretrices* & in quibus emmenagoga calidiora, foetum molamque expellentia, purgantia drastica aliaque humores commoventia medicamenta adhibita fuere, malum hoc incurrunt.

§. XI.

Causa fluxus nostri *προηγυμένη* & proxima est *plethora* & præcipue *commota*, quæ vulgo sanguinis *ὀργασμός* salutatur, atque suos potissimum ab obstructione vasorum & viscerum natales sumit : Sanguis enim abundans & ebulliens, quando ipsi spatium sufficiens se expandendi dene-

denegatur, necessario cum impetu quodam, invalescente inprimis motu ipsius intestino, exitum sibi quærit. *Causarum procatarticarum remotiorum seu occasionalium* multæ sunt & variæ, inprimis autem huc pertinent nimia spirituosorum & acrium ingurgitatio, volatilium sanguinem nimis exagitantium crebrior & copiosior usus, animi *παθήματα* vehementiora, speciatim ira, terror subitaneus & ex improvise ortus, vigiliæ nimix sanguinem plus justo in libero suo progressu confundentes ac turbantes, foetus exclusio præmatura, mensium ac lochiorum retentio, residua à secundinis portio, aut molarum concrementa, emmenagoga fortiora, sanguinis ventilationum adfuetarum neglectio & plenaria ommissio, nimix pectoris commotiones per tussim, sternutationes & vociferationes, immodicum veneris exercitium, corporis immoderatæ & vehementes exæstuationes, diætæ lautior vinosa & aromatica, aliaque hujus generis plura. *Causa* denique *efficiens* est ipsa anima, quæ hac ratione, quamvis sæpe erroneè, superfluum sanguinis quantitatem evacuare omnibus annitur viribus, ut corpus organicum, tanquam habitaculum à Deo sibi destinatum, eò melius conservare & ab imminentibus periculis tempestivè liberare queat.

§. XII.

Signa fluxus nostri pathognomica ipsumque *concomitantia* facile ex definitione & differentia erui possunt; *antecedentia* vero ratione complexionum & temperamentorum variant & sæpius medicum Therapeutam, qui fluxum nimium inde successurum hariolatur, decipiunt, cujus intuitu ad experientiam provoco. Præ-

primis autem tam ad antecedentia quam concomitantia signa referuntur, animus prostratus, dejectus, tristis & anxius, veteribus sub nomine melancholiæ notus, palpitationes cordis insignes, suffocationes cardialgicæ, de quibus dicunt, *es wolte ihnen den Hals alle zuziehen, es benähme ihnen den Athem, sie wolten ganz ersticken*; dolores tensivi ac prefforii circa regionem uteri & præcipue circa os sacrum, crebriores motus tonici alterationes, faucium ariditas, extremitatum frigus & tremor, multaque alia temperamento subjecti respondentia; porro pulsus adest celer & frequens, venæ turgent & tument, urina colore & consistentia varians, modo turbida, modo intense rubra, sæpius vero oleosa ut & alba nubecula & atomis prædita est. In specie quoque signis antecedentibus accensentur mensium ac lochiorum retentio, sive sit particularis sive totalis & perfecta, nec non reliquæ horum fluxuum *ἀνωμαλίας* quando non statam & consuetam temporis periodum servant, sed inæqualiter fluunt, vel non ita sufficienter ac in debita quantitate succedunt, quam quidem alias consuevere. Profluvium autem ipsum sub his circumstantiis, modo cum impetu vehementiore, modo placido successu sensim sensimque ad excessum vergente ac per tres ac plures septimanas non raro durante, sub notabili virium languore, debilitate, epilepsia hysterica & lipothymiis aliisque pessimis ejusmodi consecutariis procedere solet.

§. XIII.

Quoniam itaque hoc modo (nimirum quando fluxus noster ultra tempus & quantitatem ordinariam

pro-

protrahitur) sanguis corpori nutriendo destinatus nimium depauperatur, hinc tandem facile subsequitur tumor pedum œdematosus, cachexia, hydrops, tabes & hectica, sterilitas &c. & tandem *mors*. In mulieribus annosioribus non raro res conclamata est, sed aliter se res habet in junioribus, in quibus ut plurimum cura feliciter succedit, modo medicus sit non nomine sed re & vere talis. Quando convulsiones aut animi defectus accedunt, tunc secundum HIPPOCRATEM calamitosum est. Proinde etiam hic fluxus non raro per longum temporis spatium (præcipue aut striete sic dicta *uteri hæmorrhagia*) protrahitur, pro quo asserto tamen stabiliendo & suffulciendo non habet multa Practicorum exempla & observationes commemorare; evolvamus modo N. T. ubi Evangelista Matthæus Cap. IX. misellæ cujusdam fœmellæ mentionem facit, quæ fluxu hoc miserabiliter per 12. annos excruciatâ fuit, cui tandem medicus cælestis mirabili prorsus modo pristinam restituit sanitatem. Propria quoque experientia in consanguinea quadam idem mihi jam jam confirmavit, dum matrona hæc honesta annos agens 44. temperamenti cholero-melancholici, per 18. hebdom. miserrime mensium & simul hæmorrhoidum fluxu rebellis ac nimio afflictâ fuit, quæ ut plurimum quando fluxus enormis per varia artificia suppressus erat, anxietate summa præcordiorum, animi deliquis, tussi siccore maxime vehemente & epilepsia hysterica vexabatur, sub quibus tamen interdum aliqualis per 5. aut 6. dies durans occurrebat intermissio vel saltem remissio, & NB. quando per genitalia sanguis protrudebatur, tunc

cessabant vel mitius fluebant hæmorrhoides & contra; qui casus hac ratione insimul insignem illam harmoniam, quæ inter menstruum & hæmorrhoidalem fluxum intercedit, eximie demonstrat. Sic etiam ZWINGERVS ejusmodi ægræ mentionem facit, quam verò non per 18. septimanas, sed menses, tali sanguinis profluvio simulque fluore albo, non gallico, sed benigno, & tussi enormi vexatam fuisse, refert.

§. XIV.

Curatio hujus mali ab aliis hæmorrhagiarum speciebus parum vel nihil differt. Ante omnia *sanguis ferociens seu organus ejusdem mitigetur*, quale quid à medicamentis Osis, Zonis cum absorbentibus & triat. fixis maritatis, facillime impetratur; ex his confecti Pulveres propinentur ter vel quater per diem cum vehiculo appropriato e. gr. ∇plantag. fol. querc. tenell. burs. pastoris (quæ à RIVERIO pro specifico habetur) &c. & per aliquot dies continuentur. Extra fluxum vero, seu paululum remittente illo, laxans aliquod medicamentum adhibeatur, & quidem in biliosis Rhabarbarinum, Tamarindinum &c. in serosis Jalappinum &c. exulent autem drastica, aloëtica, helleborina, colocynthiaca &c. JUNCKERVS aliique Illustris Stahlii asectæ, D.D. ALBERTI nimirum, WEISBACHIVS, NENTERVS &c. commendant pilulas Beccheri & Stahlii, sic enim Cl. JUNCKERVS in *conspect. Med. Theor. Pract. p. 109.* loquitur: *Pilulæ Beccheri genuinæ, vel, quod melius, Stahlianæ, versus somnum quotidie exhibitæ, specifica quadam energia nimium fluxum placide moderantur.* In defectu harum pilularum genuinarum commendo formulam à Cl. JUNCKERO in *conspectu formula-*

mularum p. 33. n. 13. descriptam, quæ certe egregie se gerit non solum in hoc, sed aliis quamplurimis mulierum morbis: Ut & illas in *observ. clinico Practicis Anonymi cujusdam Lips. ao. 1726. edit. p. m. 20.* Si vero fluxus observatur valde impetuosus, tunc purgantia plane sunt omittenda, quamvis Exper. SYDENHAM, OLITZIVS & alii putent sine cathartorum interpositione reliquam curam esse frustraneam; talia enim sanguinem commovent & orgasmum, si præcipue drastica fuerint, nimium quantum augent. LANGIVS equidem Practicus olim Lipsiensium famigeratissimus in *Oper. Med. Tom. II. p. 153.* contrariam opinionem fovet, ac si M. S. in malo diuturno, si sanguis aqueus sit & loturam carnis referat, egregie per purgantia inspissari possit, credat qui velit, per me licet, ego non subscribam.

§. XV.

Primis viis à fordibus biliosis aliaque vitiosorum humorum saburra liberatis & purgatis V. S. in brachio iustituatur & quidem NB. in morbi principio, si vires nondum sint exhaustæ, hæc enim certe in talibus subjectis, quibus alias sanguinis ventilationes solennes fuerunt, sæpius vel sola egregie huic accidenti mederi observatur, eaque propter in plethoricis, si vires ægræ permittant ejusdem reiteratio nullo modo reformidanda est. Audiamus doctissimum GLADBACHIVM de V. S. ita differentem: *Sicuti menses non queunt promoveri, nisi præsentem sufficiente quantitate sanguinis, ita nequeunt sisti, nisi absente.* Præcipue extra paroxysmum in superiori corporis parte revulsionis causa celebrata se commendat. JUNCKERVS l. c. putat, V. S. sine omni
trepiti-

trepidatione in pede institui posse, si 14. dies ante novum insultum celebretur; si nimia vel potius largior sanguinis quantitas ventiletur seu educatur, concedo, alias non facile instituerem, quoniam obstat experientia: Sanguis enim per hanc evacuationem magis versus inferiora quasi invitatur & consequenter fluxum majorem & plane enormem fieri observatur. Aliis aridet *scarificatio* in superiori corporis parte e. gr. scapulis, dorso, humeris &c. instituta, ut & hirudinum applicatio; *scarificatio* certe in succulentioribus bene se commendat, sed quoniam per V. S. largior sanguinis quantitas, præsertim si vena oblique incisa fuerit, absque notabili incommodo obtinetur, hæc præ aliis sanguinis ventilationibus seligatur, nisi obstet reformatio animique pusillanimitas. HIPPOCRATES Medicorum Princeps, cucurbitam magnam sine *scarificatione* mammis adplicat, Vid. *Sect. V. aphor. 50.* ubi ita loquitur: *Si mulieri immoderatus fluentia menstrua vis cohibere, magnam cucurbitam ad mammam defigito.* Sed summam requirit cautelam: Quando enim corpus sanguine adhuc turget, tunc adplicatio ista pessimi est eventus, quoniam hoc modo ut plurimum stasis, è stasi inflammatio, ex inflammatione gangræna & sphacelus & non raro MORS, infelicissimis talibus subjectis inferuntur.

§. XVI.

His præmissis porro pro temperando nimio sanguinis orgasmo, *incrassantia*, *gelatinosa*, *gummosa* & *emulsiva* adhibeantur, è quibus eminet inprimis sperniola Crollii, sed monentibus B. RIVINO & LANGIO myrrha & alia, quæ sperniolæ adduntur, sanguinem maximopere

com-

commoventia, acria, exulent, ut & gummi Arabicum,
 gelatina CC. Eboris &c. Emulfiones temperantes quæ
 particulas sanguinis activas æreas & orgafticas quafi
 refrænant, mitigant & temperant, præcipue conftent
 è fem. portul. acetof. plantag. agni cafti, Cannab. 4.
 frigid. major. &c. Si vero hifce medicamentis fluxus
 cedere recuset tunc *subadstringentia* feu ut alii loqui
 amant *Tonica* in ufum vocanda funt; quorfum perti-
 nent fpec. d. hyac. incomplet. fmaragdus, dens hippo-
 pot. ad mentem HÖCHSTETTERI, margaritæ orientales
 præp. quæ certè egregie fe gerunt, præprimis fi illa-
 rum ufus continuetur & familiare propterea funt me-
 dicamentum in hoc cafu Dn. WALTHERO Lipsienf. Ana-
 tomico & Practico famigeratiffimo, Præceptori meo
 ad cineres usque honorando; fed dolendum quod
 pauperibus nimis fit pretiofum. Huc accedunt etiam
 Corallia in fubftantia, Tincturæ illorum genuinæ c. ʒ.
 lignor. aut panis paratæ, ut & VIGANI, quam vide in ejus
Medulla deftillatoria p. 24. Cl. LANGIUS in *chymia p. 625.*
 præ reliquis commendat & defcribit Tinct. corallio-
 rum Langelotti. Pulvis, TRa & extractum Cafcarillæ,
 trochifci de carabe ad ʒβ. de ʒa Lemnia, quæ vero
 paulo fortius adstringunt. Martialia fæpius omnem
 abfolvunt paginam e. g. TR. ʒl. ʒ. Ludov. ʒ Ois &c.
 ut & inde parati varii croci, è quibus eminet crocus ʒ
 ʒiat. Stahlî ad gr. iv - vj. in ʒburs. pafforis, plantag. &c.
 propinatus, nec Effentia adianthi albi, præcipue fi fluor
 albus cum fl. mendifium nimio complicatus eft, laude
 fuâ caret. Decantatum autem *millefolium* experientia
 & laudi non refpondet, quemadmodum etiam in do-
 lore

lore hæmorrhoidum infusum illius raro facit quod de eo prædicatur, quod obiter addo; & fane miror illorum opinionem, qui perhibent, solum succum naribus admodum hæmorrhagiam excitare, sicuti quoque alibi à Viro quodam Celeberrimo in disputatione de hæmorrhagia narium asseveratur, quod millefolii hastulata foliola, affrictu suo nares ad hæmorrhagiam titillent *cum fibrillarum* (ut scribit) *membranarum reseratione*. Sed proh dolendum, quod effectus non subsequatur laudem, alias in hæmorrhagiæ narium suppressione remedium esset sine pari. Sed iterum ad rem! FORESTVS (qui quoque pulverem turturum in hoc casu magni æstimat) ▽ plantaginis & vini rubr. adstringentis ana cochl. iij. vitelloque ovi multas se sanasse scribit, & LENTILIUS in *Miscell. Pract.* vitellum ovi è gallina matata exsecti & cum N. M. propinatum laudat. Extra paroxysmum Mixtura Tonicò-Nervina Illustris STAHLII ex TR. ꝑr. & ∞ CC. part. anat. parata commendatur. Sic etiam optimo jure huc anodyna & quidem correcta spectant ut MP. de Cynoglossa, laud. op. &c. quæ pulveribus temperantibus in §. XIV. descriptis à gr. i-ij. addi possunt. Præsertim a *Pilule Wildegansii* genuinæ, obscuri quamvis Autoris, in hunc usque diem se commendant: Fluxum enim non prima vice, sed successive infringunt, supprimunt, tollunt; descriptionem genuinam qui desiderat, adeat *Experientiff. JUNCKERI Conspectum formularum p. 34.* Nec laude privandæ sunt *pilule* doctissimi STARCKEYS in *dispensatorio Brandenburgico p. 135.* delineatæ, quas vide, & probe ingenii tui acie ac animi lance adhortationes & cautelas de illarum usu pondera

pondera & considera, alias plus detrimenti quam emolumenti ex illarum negligentiori præparatione & improvida combinatione capies. Sed moneo insimul, ut opiata licet sint correctâ tamen summa cum cautela adhibeantur, quoniam illa, præcipue ubi vires sunt enervatæ ac exhaustæ, plus obfunt quam profunt & non raro ægrotos ad campos Elysios mittunt, confer. non satis laudandi STAHLII doctissima *disputatio Impostura opij*. Id quod etiam de *adstringentibus*, inprimis in subjectis plethoricis, sub nimio tali fluxu nimis præpostere adhibitis valet, de quorum infausto atque lethali effectu inter alia eximium testimonium perhibet CL. SEGERVS in *M. N. C. Anno 11. observ. 26.* Seminis Hyosciami usui interno subscribere non placet, narcoticum est & stupefaciens ac effectu non multum â sem. Daturæ differt, in malo tamen effero se commendat, & præcipue ℞ ejus gtt. j- ij. miraculi instar fluxum hunc sedant. Externe vero in suffitu adhibitum, euporiston est non contemnendum, & nota est mihi virgo, quæ hujus feminis usu externo pristinam sanitatem acquisivit, sed cave ne fumus os attingat, ore potius occluso & reliqua capitis parte munita excipiat ægra fumum.

§. XVI.

In malo contumaciori his modo dictis itidem incassum adhibitis, quod tamen rarissime evenire solet, tandem *adstringentia* fortiora in subsidium vocanda sunt, e. g. Rad. tormentill. bistort. symph. fl. ros. rubr. fol. fl. & sem. urticæ urentis, fl. nucum ad mentem SOLENANDRI, balauft. ligustr. fol. querc. tenell. plantag. burs. pastor.

quæ à RIVPRIO pro specifico habentur, cortex granat.
 santalum rubr. fructus immaturi mororum & omnia
 acida, succus acaciæ, hypocistidis, sic & stercorea anima-
 lium quæ manifeste sunt acida & satis notabiliter ad-
 stringunt, imprimis asinini, porcini, canini & suilli succus
 expressus à variis Practicis tam internè quàm externe
 laudatur. ✚tum acerrimum, clyffus ʒij, ℞. ʒr. ʒl.
 ʒis &c. Nec non varia ʒea, ut ʒa Lemnia, creta, bolus
 rubr. rubrica fabril. ʒa catechu, sacchar. h. n. atque hæ-
 matites præp. sanguis draconis in substantia & ejus
 TRæ quæ à quibusdam pro scopo adstringendî magni
 æstimantur; ʒa ʒl. dulc. à RIVINO laudibus effertur &
 certe optime se commendat. Prostant quoque varia
 composita, e. gr. Pulvis stypticus Wedel. Stegnot.
 Gutmanni, Fraundorfferi ad mensium fluxum probatus
 qui videri potest in *Tabula* ejus *Smaragdina* ubi sequen-
 tem in modum describitur: ℞. Fol. menth. crisp.
 chamædr. consolid. faracen. botryos ana ʒj. crystall.
 præp. ʒij. succin. præp. ʒj. rubr. fabril. cretæ Colon. in
 ∇ plantag. lotæ ana ʒʒ. Elæosacch. N. M. ʒʒ. M. F.
 Pulv.

§. XVII.

Sæpius laudatus B. RIVINVS, cujus cineribus adhuc
 fidem fero, commendat quoque loco specifici cujus-
 dam succum menthæ crispæ expressum & ad cochlear. j.
 propinatum, OLITZIVS Pulverem cretæ ad ʒʒ. SOLENAN-
 DER Pulverem Colophonix ad ʒj. mane & vesperi præ-
 scribunt. RODERICVS à CASTRO mulieri nescienti succ.
 sterc. asin. syr. myrtin. ana ʒʒ. ∇ plantag. ʒj. adhibere
 solitus

solitus fuit, sic & O. crudum à ℥β - ℥j. adhibitum, Essentia acori adulterini, ꝑo hyoscyam. ad gtt. j - ij. in malo effero magni æstimantur. Sed caute age, adstringentia enim, debito licet tempore sed frivole & sine omni iudicio usurpata, summam præcordiorum anxietatem, infarctitum viscerum & obstructionem præcipue glandularum meseraicarum, cachexiam, tumorem pedum œdematosum, hydropem, febb. inflammatorias, lentas & hecticas aliaque fontica mala & tandem mortem afferunt. Et huc quadrant verba atque prognosis doctissimi BAGLIVII de improvido Chinæ Chinæ usu prolata & quidem in tractatione de febb. mesent. p. 389. ubi sequentem in modum suam desuper declarat mentem: *Si chinam chinæ dederis ventre adhuc humoribus onusto, tria expectato, aut inflammationem, aut lentam ac diuturnam febrim (ego addo aut hydropem) aut mortem. Observa bene & si falsa dixerò, me redarguas &c.* Tale quid certissime etiam ab aliorum stypticorum usu immoderato ac incauto in hoc fluxu observabis, cave igitur & caute age. De Tra antiphthisica GRAMMANNI piget hic loci quicquam dicere, jamdudum enim à nobili Medicorum fide, doctissimo scil. STAHLIO epitheton, fatuum n. p. ^{κράμα} obtinuit. Vid. disput. sæpius laudati viri de multitudinis Remediorum abusu p. 22. Chirurgus quidam in patria mea possidet medicamentum sapore subacido præditum, à Medico Gallico in obsessione Landaviæ acceptum, quod egregie absque omni molestia fluxum enormem sedat, ut bis observare licuit, quodnam vero & quale illud proprie sit, hætenus semper summo cum studio celavit.

§. XVIII.

Varia quoque a quodam Autore *Sympathetica* remedia & *amuleta* prostant, quæ non sicco, ut ajunt, pede prætereunda. Præ omnibus aliis Pulv. *Sympath.* *DYG-BÆI* laudatur & non raro laudi respondet, si rite ac scite applicetur, pro infallibili vero remedio in hæmorrhagiis non ventitandus, nec in extremis pro sacra semper anchora, quod tamen pace cl. *JVNCKERI* dixerim, venditandus est. Nota sunt exempla, in quibus ejus usus pessimi fuit eventus; modus adhibendi lippis & tonsoribus notus est, idcirco illum non lubet attingere. *WEISBACHIVS in Praxi p. 24.* ovi exenterati cavitatem patientis cruore menstruo replet, (cujus dein foramen cera citrina conglutinari potest) & cineribus bene adhuc calentibus seu ut loquitur *HORATIVS* dolosis, demandat & immittit, & sic fluxum inhibet, supprimit, sedat. Sunt, qui linteum sanguine menstruo irrigatum in ignem conjiciunt. Vid. *NICOL. MART. de Magia Naturali ejusque usu medico p. 61.* & bonum inde effectum deprædicant. Alii indusium cruore patientis madefactum in cellam, donec computrescat, ad fluxum talem sistendum, ponunt, sed, si ægra tabida non est, hujus remedii *sympath.* usu certissime talis evadet, id quod non quidem mea sed aliorum experientia edoctus scribo & assevero. Nec silentio prætereundus est bufo exsiccatus *HELMONTII* instar amuleti sub axillis gestatus, qui nostro etiam tempore à variis Practicis commendatur, an vero laudi semper respondeat, aliorum experientiæ relinquo. Ovum ad duritiem coctum & sub axillis detentum familiare quibusdam in hoc casu est remedium, ut & lapis

pis carpionum sub lingua detentus, rad. cichor. fl. al-
bo in signo virginis collecta &c. sed irrito sæpius cum
effectu. Possent equidem adhuc multa alia sympathet.
remedia & amulet. in medium proferre, si modo tem-
pus chartæque angustia id permetterent; hinc lubens
hisce supersedeo, præprimis quoniam in medicina non
raro decantantur tenebræ & sola non nisi experientia
cautum facit.

§. XIX.

Ordine sequuntur *externa varia adstringentia*, quæ
præferenda sunt internis hujus qualitatis medicamen-
tis, eaque propter primo dicamus de *frictionibus* & liga-
turis; *frictiones* dolorosæ in superiore corporis parte ad
fluxum humorum revellendum institutæ præcipue
magni æstimantur à BONETTO; TIMÆVS vero à Guldens-
see & alii nullum inde effectum sperandum esse, scri-
bunt, laudantur itaque ab his, culpantur ab illis. *Liga-
turae* vero extremorum optime se commendant, sed, ne
fortius fiant, cavendum. Audiamus utilem ac egregio
dono didaëtico præditum scriptorem medicum Cl.
JVNCKERVM in *conspectu Med. Theoret. Pract. Tab. V. de hæ-
morrhagiis p. 30.* qui circa applicationem illarum requirit
ut a) in partibus extremis pedum & manuum fiant.
b) ut pars ligata non penitus opprimatur, sed maneat
aliqualis sanguinis concursus. c) neque nimis cito liga-
tura solvatur, neque etiam nimis diu in illo gradu deti-
neatur, ne sphacelus inducatur. Curiosum est quod
habet OLITZIVS, dum nimirum commendat ligaturam
digitorum auricularium cum filo bombycino seu seri-
co coccineo, in menstruo muliebri jam jam erupturo,
impe-

impediendo vel potius retinendo tot dies quot circuli fuerint ligati; quod hâc occasione obiter in mentem venit. Obstetrix quædam Gallica radicem Eryngii externe sequenti modo adhibitam laudibus effert: ℞. rad. Eryng. M.ij. coqu. in Vino rubr. lavetur ægra probe mane & vesperi, linteis calidis post ablutionem impositis. Initium ablutionis fit pone aures, tunc in cervice & tandem per totam spinam usque ad os sacrum, tunc inungitur usque ad pudenda: Hoc simplici euporisto remedio se quam plurimas sanatas, irritis & incassum aliis remediis adhibitis, vidisse, refert. Nec emplastra è minio, ad herniam, è gypso, pice navali, thure, mastiche, thereb. rubr. fabr. &c. & aliis adstringentibus parata laude suâ carent. Cataplasma ex pulvere gypsi, gum. Arab. torrefact. album. ovorum c. placent, hyssopi abdomini applicatum commendat SOLENANDER, & quod fluxum intra unam diem sistat, promittit. Proinde etiam sequ. epithema itidem bene se gerit: ℞. ∇ sperm. ran. solani ana ℥ij. acet. rosarum ℥i^{ss}. Sach. hni, sperniol. Croll. ana ℥^{ss}. M. & applicetur regioni uteri & pubis. Muscus arboreus præcipue acaciæ (ad mentem CARDILVCI) genitalium regioni adplicatus aut cingulum ex *Musco terrestri repente* sive ita dictâ *Herba Pliscariæ* paratum & nudo corpori circa regionem ischiadicam circumdatum, quo aliàs in ejusmodi casibus mulieres rusticanæ & plebejæ in Ukraina utuntur, referente BEINHARDO à BERNITZ in *M. N. C. Ann. 11. observ. 52. in schol.* ut & stercorea animalium externe adhibita laudantur & testante experienciâ interdum profluvium tale sistunt. Nec inferioris virtutis usnea cranii humani regioni

regioni pubis imposita, aut sub forma Pessarii juxta commendationem modo laudati BERNITZII *l. c. observ. 53. in schol.* nec non HILDANI, WEICKHARDI, aliorumque, applicata, censetur, quemadmodum etiam fol. quercus tenell. & sem. hyosc. in suffitu euporista sistunt non contemnenda. Fragaria plantis pedum, nasturtium contusum loco affecto in forma epithematis, cingulum è fol. rec. helleb. veri ut & è bursa pastoris adplicata faciunt quod possunt, rarius quod de iis prædicatur & desideratur. Acorus adulterinus sub lingua detentus in hæmorrhagia narium non raro se commendat, hoc vero in casu sive in ore detineatur sive alio modo externe applicetur, raro; in casu vero desperato TRa ejus instar miraculi sæpe fluxum compescit. Fasciculus filorum è stupa seu lino confectorum Δ e lento cum ciner. manip. iij. - iv. coctus & externe applicatus egregium est remedium. Quando ex utero vel sani venis sanguis nimium profluit, immisiones manuum in ∇ vel Vin. calidum præsentissimam sæpe opem ferunt, sunt verba Exper. LANGII in *Oper. Med. P. III. p. 239.* Nec laude privanda pessaria ex variis adstringentibus præcipue vero ex Oe parata, ut & enemata, quamvis non cuilibet arrideant: Notum alias mihi est enema è certis ingredientibus paratum & per genitalia immissum, quod post usum multorum irritè contra hoc profluvium commendatorum & applicatorum medicamentorum bene se gessit, quibus omnibus tandem balneum ex solutione Ois paratum succedit, quod pariter in morbo rebeli bene se commendat. Plura hujus generis alia invenies in WALTHERI *Sylva medica*, B. LAN-

III erudita dissertatione de *ιχθύσις*, JUNCKERI Tab. Med. de hæmorrhagiis &c. varia enim hujus & pristini ævi Medicorum scripta de illis ad nauseam agunt, ad quæ propterea L. B. remitto.

§. XX.

Quoniam vero multi & magni morbi non raro curantur abstinencia & diæta, bona enim diæta potior est omni Hippocrate, hinc pauca adhuc de illa in medium proferam. Hæc igitur imprimis non sit aromatica, acris, vinosæ, & uosæ quæ cane pejus & angue vitetur, siquidem inter alia speciatim de raphano rusticano observavi, quod comestus damnum attulerit, menses enim & hæmorrhoides promovet; sit vero etiam diæta non nimis scrupulosa, sed analeptica, gelatinosa, emulsiva &c. Seligatur insuper potus tenuior & cerevisia secundaria probe cocta & defæcata; caveant sibi patientes à nimia vociferatione, tussi, sternutatione, nimia lectione, aëre externo calidiore, (præcipue ignis splendorem oculis non multum inspiciant) motione ac Venere immodica, his enim sanguis celeriore acquirat circulum, concitaturque in motum rapidissimum, ut simultaneo tandem impetu profundatur, viresque inde nimium debilitentur. E contrario motus sit moderatus, aër temperatus, cibus eupeptus, potus diluens, animus tranquillus, ira vero & terror quantum possibile est, vitentur. Porro quies & somnus maximopere commendantur, somno enim magis quam alimentis vires restaurantur, immodicus vero ablegandus, *somnus enim refectio[n]i necessarius est, hunc tamen si per dies noctesque continues, mors erit, sunt verba*

non

non mea sed mei SENECAE de tranquill. anim. pag. 333. confer. quoque *dissert. celeb.* ALBERTI *de somno morborum causa.* Corporis, praecipue vero pedum, incalescentia, certoque respectu refrigeratio magna pariter maxime ob sunt. Praeservatorie ante omnia V. S. & quidem in brachio instituatur, uteri vero impuritates per pilulas BECCHERI vel Illustr. STAHLII genuinas corrigantur & eliminantur; quemadmodum etiam praeservationis loco si menses imminuti vel plenarie suppressi fuerint, & hinc metuenda menorrhagia radix cichorii in substantia & infuso remedium est sine pari ad sanguinem scilicet dissipandum & aequaliter distribuendum, modo ejus usus ad mentem STAHLII continuetur. Et haec sunt quae *de fluxu mensium nimio* in medium proferre pro viribus quamvis sat exiguis licuit, fateor quidem quod de hoc Themate fusius agi potuisset, sed non cuilibet contingit nec licet adire Corinthum &

Autumnus, quae dat, non ver producit & aestas.
Deo interim T. O. M. pro concessis viribus gratias persolvo debitas & ut porro studiis ac laboribus meis benedicat, supplici voce rogo. Lectori vero Benevolo hisce supremum dico VALE; siquidem nil amplius nunc restat nisi ut unum adhuc adjiciam verbulum

F I N I S.

Non modo *conscribis* chartas, sed, SCRIBA, perite
Describis morbum, & quæ medicina mali.
Recta hinc *proscribas* ægris medicamina porro,
Cuncta ut *prescribas* quæ mala corpus habent.
Sic in aqua nomen SCRIBÆ haud *scribetur*, & ætas
Nulla id delebit, litera nulla feret.
Subscribo: Medicaminibus scriptisque datisque
Jova salutiferam vim det inesse Tuis!

Hoc Nobilissimo Domino SCHREIBER piè vobet

ANDREAS ELIAS Büchner, Phil. & Med. D.
S. R. I. Acad. Nat. Curios. Collega.

Sic cum laude decet studiorum reddere, AMICE!
Egregium specimen pro Cathedrâ Medicâ,
Et juvat à Phœbô meritum acceptare brabeum,
Quò modò solertes jure beare solet.
Gratulor hinc animò; simul autem mente precabor
Supremum NVMEN: Faxit, ut ulterius
Præmia plura feras, & commoda larga sequantur,
Quò TE felicem nostra Molhula probet.

prescribent Amico & Consobrino suo

BENJAMIN CHRISTOPH. Graßhoff.

Gaudia si par est testetur Amicus Amico,
Et voveat cœptis non nisi fausta novis;
Applaudo pariter brevibus, COGNATE COLENDE!
Ac hos conatûs laudo proboque TVOS:
Quod non formides doctam pro laude palæstram,
Laurum quâ referet Præses Apollo TIBI.
Det DEVS, ut reduci partos gratemur honores
Quam primùm. Intereâ vive valeque, precor

Tuus Consobrinnus,

CHRISTIAN. BERNH. Frohne,
Molhusanus,

